

दारिद्र्य रेषेखालील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील/
आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील आदिवासी
शेतक-यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची
योजना राबविण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- आउयो १६०८/प्र.क्र.८९/४अ
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०००३२.
दिनांक :- २० मे, २००९

वाचा :-

- १) शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक अविप्र १००८/प्र.क्र.१४/अर्थसंकल्प ४,
दिनांक २८ एप्रिल, २००८,
- २) शासन निर्णय कृषि व पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग क्रमांक अंदाज
१००८/प्र.क्र.७२/२ अ, दिनांक १२ मे, २००८,
- ३) शासन निर्णय आदिवासी विकास विभाग क्र. बीयुंडी २००८/प्र.क्र.४०/का.७, दि.२० मे, २००८,
- ४) शासन निर्णय कृषि व पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग समक्रमांक
दि.३ जून, २००८,
- ५) शासन निर्णय, कृषि व पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग समक्रमांक
दिनांक २१ मार्च, २००९

प्रस्तावना :-

दारिद्र्य रेषेखालील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील/आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील आदिवासी शेतक-यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची उपयोजना कृषि विभागामार्फत सन १९९३-९४ पासून राज्यामध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेंतर्गत जमीन सुधारणा, निविष्ठा पुरवठा, पीक संरक्षण औजारे/शेतीची सुधारीत औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी, रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहीर दुरुस्ती, पाईपलाईन व पंपसेट, नवीन विहीर इत्यादी १६ बाबींवर अनुसूचित जमातीतील शेतक-यांना अनुदान देण्यात येत होते. सदर योजना सन २००८-०९ मध्ये चालू ठेवण्याकरिता संदर्भाधीन अनुक्रमांक ४ येथील शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली. सद्यःस्थितीत रोजगार हमी योजने अंतर्गत जवाहर विहर योजना चालू असल्याने संदर्भाधीन अ.क्र.५ येथील शासन निर्णयान्वये "नवीन विहर" या घटकाबाबत वित्तीय मान्यता देण्यात आली असून अन्य घटकामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. दारिद्र्य रेषेखालील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील/आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील आदिवासी शेतक-यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची सन २००८-०९ मध्ये राबविण्याकरिता रुपये १७२६.६६ लाख (रुपये सतरा कोटी, सव्वीस लाख, सहासष्ट हजार फक्त) खर्चास संदर्भाधीन अ.क्र.५ येथील शासन निर्णयान्वये वित्तीय मान्यता देण्यात आली आहे. या योजनेअंतर्गत नवीन विहर या घटकासाठी रोजगार हमी योजने अंतर्गत सध्या चालू असलेल्या जवाहर विहर योजनेला जे आर्थिक निकष वेळोवेळी निर्धारित करण्यात येतील त्या निकषानुसार अनुदान अनुज्ञेय राहणार असून त्यानुसार प्रतिलाभार्थी रु.७०,०००/- ते रु.१,००,०००/- अनुदान देय आहे. जे लाभार्थी नवीन विहर या घटकाचा लाभ घेणार आहेत त्यांच्यासाठी प्रतिलाभार्थी अनुदानाची कमाल मर्यादा रु.१,००,०००/- इतके असून विहर खोदाईसाठी खर्च कमी झाल्यास खर्चाचे मर्यादेइतके अनुदान देय राहील. जे लाभार्थी नवीन विहर या घटकाचा लाभ घेणार नाहीत त्यांच्यासाठी

अनुदानाची कमाल मर्यादा रु.५०,०००/- (रुपये पन्नास हजार फक्त) राहिल. नवीन विहिर वगळता कोणत्याही इतर घटकाची एकूण किंमत रु.५०,०००/- च्या वर जाणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.

२. नवीन विहिर या घटका व्यतिरिक्त सदर योजनेंतर्गत जमिन सुधारणा, निविष्ठा पुरवठा, पिक संरक्षण औजारे/शेतीची सुधारित औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी/रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहिर दुरुस्ती, पाईप लाईन, पंपसेट, शेततळे, परसबाग, ठिबक/तुषार सिंचन संच अशा अन्य १२ म्हणजे एकूण १३ घटकांचा समावेश असून त्याकरिता बाबनिहाय सुधारित अनुदान परिशिष्ट (एक) नुसार अनुज्ञेय राहणार आहे. परिशिष्ट (एक) मधील कार्यक्रम परिशिष्ट (दोन) मध्ये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच उपरोक्त योजना राबवितांना परिशिष्ट (तीन) मधील कार्यपद्धतीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

३. सदर योजना संदर्भाधीन अ.क्र.५ येथील शासन निर्णयामधील परिच्छेद क्र.३ नुसार राबविण्यात यावी.

४) उपरोक्त योजना राबविण्यास कृषि संचालक, (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे व निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

५) या योजनेवरील खर्च सन २००९-१० करीता खालील लेखाशिर्षांतर्गत मंजूर असलेल्या तरतुदीतुन भागविण्यात यावा.

लेखाशिर्ष :-

- १) मागणी क्रमांक टी-५
२४०१ पीक संवर्धन
पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना
७९६- जनजाती क्षेत्र उपयोजना
(०१) जनजाती क्षेत्र उपयोजनांतर्गत योजना
राज्य योजनेअंतर्गत योजना
(०१)(०२) कृषि विकासविषयक विविध कार्यक्रम (२४०१ २१८४)
३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)
(एकूण रु. ३,६१,२१,०००/-)
- २) मागणी क्रमांक टी-५
२४०१ पीक संवर्धन
पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना
७९६- जनजाती क्षेत्राबाहेरील उपयोजना
राज्य योजनेअंतर्गत योजना
(०२)(०२) शेतीकरीता आदानांचे वितरण/क्षेत्रीय सुधारित अवजारे व उपकरणे
(२४०१ १९६५)
३३ अर्थसहाय्य
(एकूण रु.२,१४,३४,०००/-)

६. हे आदेश आदिवासी विकास विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ ५३१, दिनांक २४/४/२००९ तसेच प्रधान सचिव (कृषि) यांच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक 20090520145041001 असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने.

(वि मा बिवलकर)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन
कृषि पशुसंवर्धन दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

प्रति,

आयुक्त कृषि , महाराष्ट्र राज्य पुणे.
संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रतीसह)
सर्व विभागीय आयुक्त,
आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,
सर्व संचालक/सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
सर्व विभागीय कृषि सह संचालक
अतिरिक्त आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, नाशिक/नागपूर/ठाणे/अमरावती,
सर्व उप आदिवासी विकास आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी व सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन विकास मंडळ,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद व उप आदिवासी आयुक्त,
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
व्यवस्थापकीय संचालक, महाबीज, अकोला,
सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
महालेखापाल महाराष्ट्र ह (लेखा परिक्षा) मुंबई /नागपूर
सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवरसचिव/कार्यासन अधिकारी, (कृषि) कृषि व पदुम विभाग
ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग मंत्रालय मुंबई ३२
वित्त विभाग व्यय १/अर्थसंकल्प १३, मंत्रालय, मुंबई -३२
नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२,
आदिवासी विकास विभाग,
मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव,
मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव,
निवड नस्ती.